

ТЕМА ЛЕКЦІЇ: **«Викривач: сукупність умов, за яких особа буде вважатися викривачем. Здійснення повідомлення про корупцію»**

Дата проведення: 23.04.2024

1. За яких умов особа вважається викривачем

Будь-яка особа, якій стала відома інформація про корупційне, або пов'язане з корупцією правопорушення, може повідомити про це спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції (НАЗК, САП, НАБУ, Національну поліцію України). Законодавство не містить будь-яких обмежень з цього питання. Однак не кожна людина може набути статус викривача.

Відповідно до **Закону України «Про запобігання корупції»** викривач – це фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, повідомила про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону, вчинених іншою особою, якщо така інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.

Отже, особа вважається викривачем за сукупності таких умов:

- повідомити про корупцію має фізична особа (громадянин України, іноземець, особа без громадянства), яка переконана, що її інформація є достовірною;
- наведена у повідомленні інформація повинна містити факти, що доводять можливе вчинення іншою особою корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, які можна перевірити;
- ця інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходження нею служби чи навчання.

У разі відсутності хоча б однієї з вищевказаних умов особа вважається заявником.

2. Повідомлення про корупцію

Національне агентство з питань запобігання корупції, Національне антикорупційне бюро України, інші спеціально уповноважені суб'єкти у сфері

протидії корупції, державні органи, юридичні особи публічного права **зобов'язані** створити захищені анонімні канали зв'язку (канали онлайн-зв'язку, анонімні гарячі лінії, електронні поштові скриньки та інше), через які викривач може здійснити повідомлення, гарантовано зберігаючи свою анонімність.

Важливо знати, що відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону може бути здійснене працівником відповідного органу без зазначення авторства (анонімно).

У Центральній поліклініці МВС України створені такі канали повідомлення:

- на офіційному вебсайті розміщено посилання, за яким передбачено можливість заповнити та подати анонімну заявку про можливі факти порушень ЗУ «Про запобігання корупції»;

- «скриньки довіри», які розміщені на кожному поверсі поліклініки.

Анонімне повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень підлягає розгляду, якщо наведена у ньому інформація стосується конкретної особи, містить фактичні дані, які можуть бути перевірені. Таке повідомлення підлягає перевірці у строк не більше 15 днів від дня його отримання. Якщо у вказаний строк перевірити інформацію, що міститься в повідомленні, неможливо, керівник відповідного органу або його заступник продовжують строк розгляду повідомлення до 30 днів від дня його отримання.

У разі підтвердження викладеної у повідомленні інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону керівник відповідного органу вживає заходів щодо припинення виявленого порушення, усунення його наслідків та притягнення винних осіб до дисциплінарної відповідальності, а у випадках виявлення ознак кримінального або адміністративного правопорушення також інформує спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції.

Важливо пам'ятати, що посадові і службові особи державних органів, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів у разі виявлення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення **зобов'язані** у межах своїх повноважень ужити заходів щодо припинення такого правопорушення та негайно, протягом 24 годин, письмово повідомити про його вчинення спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції.

Викривач самостійно визначає, які канали використовувати для повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією

правопорушень, інших порушень Закону, Закону України «Про запобігання корупції» а саме: внутрішні, регулярні або зовнішні канали.

Звертаємо увагу, що відповідно до Закону України «Про запобігання корупції»:

- внутрішні канали повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» – це способи захищеного та анонімного повідомлення інформації, яка повідомляється викривачем керівнику або уповноваженому підрозділу (особі) органу або юридичної особи, у яких викривач працює, проходить службу чи навчання або на замовлення яких виконує роботу;
- зовнішні канали повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, – це шляхи повідомлення інформації викривачем через фізичних чи юридичних осіб, у тому числі через засоби масової інформації, журналістів, громадські об'єднання, професійні спілки тощо;
- регулярні канали повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, – це шляхи захищеного та анонімного повідомлення інформації викривачем спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, органів досудового розслідування, іншими державними органами, установами, організаціями.

Важливо знати, що повідомлення має містити фактичні дані, що підтверджують можливе вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», які можуть бути перевірені.

Розгляд анонімних повідомлень про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» здійснюється в порядку, передбаченому цим Законом.

Корисні посилання НАЗК:

- викривачі корупції: <https://nazk.gov.ua/uk/metodychni-rekomendatsiyi/>;
- повідомлення про корупцію: <https://nazk.gov.ua/uk/robota-z-povidomlennvamy/>.

Уповноважений з антикорупційної діяльності ЦП МВС України

Наталія БОРОДИЧ